

Jan. 3

Freek Genesis 3. voorbereiding H.A.

Gemeente van Jezus Christus.

De Apostolische Geloofsbelijdenis klinkt vaak in onze erediensten, bij begrafenissen, maar in het bijzonder ook bij de viering van het Heilig Avondmaal. En een van de laatste regels van de geloofsbelijdenis luidt: Ik geloof in de vergeving der zonden. A.s. zondag zullen we dat vieren: Dat het lichaam en bloed van Christus geofferd zijn tot vergeving van al onze zonden. Volgende week zal het gaan over de vergeving. Vandaag zullen we het hebben over de zonde.

Als er in de kerk gebeden wordt om vergeving van zonden (en als het goed is, dan gebeurt dat bijna altijd) dan gaat er waarschijnlijk van alles door je heen. Hetzelfde gebeurt denk ik, als ik u rechtstreeks zou vragen: Is uw leven zonder zonde? Ik denk dat je dan van alles te binnen schiet. De grove missers, die je hebt begaan in je leven; maar ook die onhebbelijkheid in je karakter, die je maar niet kunt tegenhouden. Misschien komen er gedachten bij je bovendrijven aan tijden, dat je grote moeite had met de mensen om je heen. Dat je jezelf zou willen verheffen boven de zonde van de ander. Ja, al zou je iemand vragen die van God nog gebod iets af weet, hij zou je kunnen vertellen wat zonde is.

Ik wil nog een andere vraag stellen. Waar komt die zonde eigenlijk vandaan, in uw en mijn leven. Als we het begin van de bijbel mogen geloven, dan zat die zonde er oorspronkelijk niet in, in de schepping. Er staat immers herhaalde malen: En God zag dat het goed was. Het is alsof het nog maar net geleden is, dat God die woorden sprak. Over zijn eigen schepping sprak God zijn vreugde uit: En Hij zag dat het goed was. Ja, het was zeer goed.

Waar komt de zonde vandaan? Als we dat aan de bijbel vragen, dan zeggen we natuurlijk: Dat komt van Eva, die de verboden vrucht at, en uiteindelijk komt het van de slang, die Eva daartoe verleidde. M.a.w. de zonde zit niet in Gods goede schepping, maar er is iemand, die verleid wordt tot de zonde, en er is dus ook een verleider. In de boeken van Mozes heert de grote verleider de gedaante van een slang.

Hoe gaat dan die verleiding tot de zonde in zijn werk? Welnu de verleider kent zijn pappenheimers, want de woorden van de slang zijn zeer vroom en ze klinken bijzonder godsdienschtig. Van de grote verleider zouden we toch eerder verwachten, dat die zou zeggen: Ik ben een atheïstisch monster en ik wil, dat je die God de rug toekeert, en je moet genieten van alles wat er maar te krijgen is.

Nee de grote verleider begint met een toon van vroomheid en zegt: "Kinderen hoor eens, vandaag zullen we het gaan hebben over de hoogste dingen, over de dienst aan God." En dat mooie begin van deze listige slang boezemt vertrouwen in. Want Iosbollen en schurken houden zich toch niet met de allerhoogste dingen bezig. Nee dit begin van de slang dat wekt vertrouwen.

Het was hetzelfde als met die verzoeker in de woestijn, die zei immers niet tegen Jezus: Je bent gek, dat je je hemelse vader gehoorzaamt. Nee, die grote verleider citeerde vrome woorden en

bijbelse spreuken. toen Hij Jezus aanspoorde brood te maken van stenen, en van de tinne des tempels te springen. De duivel houdt zich vromer dan de vroomste schriftgeleerde. En de duivel lijkt beter in de bijbel thuis, dan de gemiddelde farrizeer.

De grote verleider verbergt zich dus achter zijn minzaamheid en zijn vroomheid, of zoals een theoloog zei: Al zou de duivel dit volkje bij de kraag vatten ze zouden het niet merken.

Die grote verleider, dat is een kwade genius, die met je in discussie gaat. Hij zegt a.h.w. 'Jij wilt toch het moeïste dat God je heeft gegeven niet mislopen; je mag toch genieten van wat God je gegeven heeft.' De grote verleider is een geest van discussie. En als we met die discussie in zee gaan, als we met deze grote verleider in discussie gaan, dan zijn we al op een hellend vlak. Het lijkt op het eerste gezicht een vroom gesprek tussen Eva en de slang, over wat God wel en niet wil.

En wat er dan gebeurt, dat is dat Eva gaat twijfelen aan de goede bedoelingen van God. Ze begint op aanraden van de slang God wat minder serieus te nemen. Waarom van die 99 bomen wel eten en juist die ene niet? Ach zo'n vaart zal het toch niet lopen, dat God me dat kwalijk zal nemen.

En wat we niet door hebben, vanwege de vrome toon van de grote verleider, dat is dat hij langzaam aan probeert de goede naam en de goede bedoeling van God zwart te maken. In gewoon nederlands heet dat: Laster. En het is niet voor niets, dat laster in de bijbel gelijk~~st~~ gesteld wordt met moord. Zo gevaarlijk is de grote verleider. Het is een moordaanslag op de goede God en op ons geweten.

Wat de slang wil overbrengen aan de mensen, dat is, dat de zonde eigenlijk een constructiefout is in de schepping. Die ene boom, die had daar helemaal niet moeten staan, zo had God het niet bedoeld. Het is gewoon een constructiefout. En daarom mag je die boom best aanraken, en er zelfs van eten.

De vraag waar we mee bezig zijn is, hoe is het kwaad in de wereld gekomen. Maar we moeten niet menen, dat we de slang als hoofdschuldige kunnen aanwijzen, en dat we er dan vanaf zijn. De vraag: Hoe is het kwaad in de wereld gekomen is eigenlijk niet helemaal zuiver gesteld.

Want als je vraagt hoe het kwaad in de wereld is gekomen, dan ben je bezig het kwade af te schuiven, en de schuld van jezelf af te wentelen. Precies datzelfde gebeurde na de tweede wereldoorlog, en precies datzelfde dreigt nu opnieuw te gebeuren. Ook toen begon men de schuldvraag af te schuiven en te zeggen: Hoe is dan toch het kwaad in dit volk gekomen?

En de antwoorden waren: Het kwam van de vrede van Versailles, die oneerlijk was; het kwam van de enorme werkloosheid en de economische depressie; daardoor is het gekomen.

Maar achter al die antwoorden stond de militaire krachtpatserij, en daar weer achter stond de jalouzie en de haat tussen de volken in Europa. En de politici schoven de verantwoordelijkheid voor de holocaust af op Bismarck en de kerken schoven de verantwoordelijkheid voor de jodenvernietiging af op Luther. En zo waste men de handen in onschuld.

De schuldvraag afschuiven dat is wijzen met de vinger: Hij en zij, zij zijn het die de zaak aan het rollen hebben gebracht. We willen het kwaad verklaren en tot noodlot maken. Ik wil geen beschuldigde zijn; nee ik pas beter in de rol van slachtoffer. Ik wil roepen 'houdt de dief' en ondertussen vrolijk voortgaan met stelen.

Het meest zuivere ogenblik in de hof van Eden na de zondeval is niet het moment, dat Adam en Eva onderling proberen uit te vissen, wie nu eigenlijk de fout in is gegaan. Nee, het zuiverste moment is wanneer Adam en Eva in hun beschamende naaktheid zich verschuilen achter de struiken, en God roept: 'Adam waar ben je, mens waar zijt gij?'

Dan bedoelt God mij, en niemand anders. Ik alleen sta schuldig voor zijn aangezicht. Ik alleen sta belast met zonde voor zijn gericht. Het is een daad van wanhoop, dat wij de schuld willen afschuiven en doorschuiven. Laat maar je gezicht zien bij God. Laat Hem maar de naaktheid van je leven aanschouwen.

En dan verbind ik daaraan de woorden die Jezus zegt. Jezus, die immers ook altijd in de ik-vorm spreekt, en die nooit beschuldigende vingers uitsteekt. Hij wijst met zijn handen altijd omhoog, daar moet een ieder heen, daar kun je terecht, met alles wat er in je leven is, aan goed en kwaad. Jezus zei immers: 'Ik zoek jullie, niet om jullie te oordelen, maar om jullie te genezen.'

En daar sta je dan met je afschuifstelsel! God zoekt je op, om je leven heel te maken. Jezus zoekt zijn discipelen op, om hen te genezen. Daar sta je dan. En dan is het zaak om dat bord waarop dat afschuifspel werd gespeeld eenvoudig weg te gooien. Dan komt het erop aan dat je het waagt te zeggen: 'Ik, arm en ongelukkig mens, IK heb u leed veroorzaakt; IK heb de beschuldigende vinger uitgestoken; IK heb gezwegen, toen ik moest getuigen; IK heb niets gedaan, toen ze overgingen tot volkerenmoord en verkrachting. IK IK IK'

En als je zo spreekt en bidt en smeekt, zonder al die waanvoorstellingen van schuld en straf en haat en jalouzie, zonder dat afschuifspel. Als je zo voor God staat, dan zal een gevoel van bevrijding over ons komen. Want dan weet je dat er een Heiland is, en dat je tegenover Hem volkomen jezelf mag zijn. Want Hij laat mij niet over aan mezelf, hoe erg ik het ook ooit in mijn leven heb bedorven.

Adam en Eva verborgen achter de struiken dachten, dat God hun vijand was geworden. Maar waar Christus heerst over een mensenleven, daar is Hij mijn verdediger. Dan klaag ik niet langer over de ander, dan schuif ik de schuld niet af, maar dan klaagt mijn eigen geweten mij aan, en dan is Jezus Christus mijn verdediger bij God de Vader. Dan hoef ik mijzelf niet meer te verdedigen en zeker niet te rechtvaardigen.

Jezus Christus heeft de fiarden van ons mislukte leven aan het hout van het kruis genageid. En hij zegt: Het interesseert me niet, wat je achter de rug hebt, ik ben wel blij dat ik ervan op de hoogte ben; maar wat mij werkelijk interesseert, dat is wat ik van je maken wil. Dat zegt Jezus.

De vraag naar de zonde is met dit alle niet opgelost. Want het was immers een onzuivere vraag, en daarop is alleen maar een onzuiver antwoord mogelijk. Nee, wat we wel kunnen zeggen is, dat we dankzij Christus van die vraag zijn verlost.

En dan kunnen we doorgaan met de volgende belangrijke vraag: Wie is toch deze geheimsinnige gedaante, die een eind maakt aan mijn schuldbesef, die mijn klagende geweten tot zwijgen brengt, die iets van mij wil maken, die een onbezwaarde toekomst wil openstellen, en die mij weer in vrijheid doet ademen? Wie is Hij toch?

Wie is deze gedaante, die mij de moed geeft om achter het struikgewas van mijn leven vandaan te komen en eerlijk te zijn, tegen mezelf, en tegenover de medemens. Wie is toch deze gedaante, die het mij mogelijk maakt, dat ik de tragedie van mijn bestaan niet meer hoef af te dekken, opdat God het maar niet zal zien. Wie is Hij die mijn naakte leven aanschouwt en aanvaard?

Vraagt u nog wie Hij is? Hij is Jezus Christus! En van zijn liefde, die van God is, kan niets en niemand ons scheiden. Tussen God en ons zijn geen grenzen. 'Als het goed is tenminste! In de bijbellesing van vanmiddag horen we dat de mens leeft zonder grenzen. Sinds dat donkere uur in de hof van Eden willen wij mensen geen grenzen meer. En Genesis maakt zich daarvan niet gemakkelijk af door te zeggen: Nou ja, zo is het nu eenmaal, nee, we lezen vandaag, dat God kennis neemt van die grenzeloosheid waarmee wij leven, en dat Hij vervolgens ons Zijn grenzen duidelijk maakt.

God zegt a.h.w.: Jullie leven als waren jullie zelf God. Maar jullie zijn mensen, jullie zijn geen God. Dit zijn de grenzen van jullie bestaan: Liefde, recht en vrede. En als je zo leeft en gelooft, dan zal niets ons kunnen scheiden van de liefde van Christus.

Die laatste woorden, dat zijn woorden van Paulus: Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus. Maar als het vanmiddag gaat over de zonde, dan komen enkele andere woorden van Paulus in de aandacht. Want ik wil u eraan herinneren dat Paulus over de zonde onder andere zegt: 'Het loon der zonde is de dood.'

Bij het avondmaal zal het gaan over de vergeving. Nu gaat het om de zonde. Maar als we Paulus mogen geloven, dan is het loon der zonde de dood. Hoe zit dat dan. Zal dan de grootste zondaar het eerst sterven? Zal dan de grootste zondaar het hardst moeten lijden? Wat bedoelt Paulus als hij dat zegt: Het loon der zonde is de dood.

Paulus zegt niet: De dood is het resultaat van de zonde. Er staat: Het loon op de zonde is de dood. Het is hetzelfde als met de goede daden, met onze deugden. Alles heeft zijn beloning: De deugd wordt beloond met respect en waardering. Maar op diezelfde wijze wordt ook de zonde beloond. En die beloning heet de dood.

Wat Paulus wil zeggen dat is dit: Zoals de zonde rondom ons is, zo is ook de dood alomtegenwoordig in dit leven. Je kunt a.h.w. levend dood zijn. Dood door het leven gaan: je van niets en niemand, van God nog gebod iets aantrekken. Er met de pet naar gooien en geen verantwoording arleggen. Paulus spreekt hier niet

over het sterven, maar over de geestelijke dood. Die is het loon der zonde.

Met die andere dood, daarmee hebben we ook nog het een en ander te stellen. Een mens te zijn op aarde, dat is de dood annvaarden. Dat is een heel andere kwestie. Wij kunnen tegen de zonde in ons leven nog heel wat doen. We kunnen nog heel wat verbeteren in ons doen en laten, en in ons geloofsleven. Maar het sterven en de dood. Daar kunnen we weinig tegen doen. Ja we kunnen de dood soms een beetje tegenhouden. Maar we blijven altijd leven in de schaduw van de dood. Met hulp van dokters en met de kracht van de liefde kunnen we de dood soms een beetje vooruitschuiven, maar vaker, veel vaker verschijnt deze laatste vijand als een dief in de nacht.

Hoe reageren wij op zonde en dood, gemeente? Als we tegen elkaar zeggen: Het is zeker dat wij eenmaal zullen sterven, hoe zullen we dan reageren?

Op dat grote oceaanschip de Titanic was die laatste vijand definitief aan boord gekomen. Het schip had zoveel water gemaakt, dat ieder die nog geen plaatsje had kunnen bemachtigen in de reddingsboten, zeker was van de dood. Het onvermijdelijke einde stond hen voor ogen. En hoe was hun reactie? Geen paniek, geen razernij, geen woede. Nee, begeleid door de muziekbond van het schip zongen de mensen oog in oog met de dood: Nader mijn God tot U, nader tot U. / Dood waar is uw prikkel! Nader tot U o God, nader tot U.

Zou dat dat de hand van God zijn? Zou Hij dan ook in het moment van sterven een God van leven zijn, een God van nabijheid? Zou de dood dan niet het einde zijn?

Ja gemeente, aan de zonde kunnen we zelf nog veel doen, maar hier horen we dat we door de dood kunnen heengaan: De dood is niet een slagboom die ons iedere verdere weg verspert, de dood is niet het laatste vonnis dat over ons leven wordt voltrokken. Nee, de dood is een oversteekplaats, daar zijn geen grenzen meer, daar is geen scheiding meer, maar daar is God en zijn zaligheid.

Als die woorden ons hart bereiken, dan zullen we niet meer zeggen: Ik moet sterven, maar dan zullen we van harte zeggen: Ik mag naar huis gaan, naar de Vader.

Al die vragen die we hebben opgeworpen, over het wat en hoe en waarom van de zonde, al die vragen over dood en leven mogen we brengen voor het aangezicht van de levende Heer. Dat Hij is opgestaan, dat zullen we in brood en wijn aan den lijve ervaren. Maar tot die tijd kunnen we ons daarop voorbereiden. Kunnen we ons bezinnen over de zonde van ons bestaan.

Maar: Houdt in uw gedachten de komende dagen: Wij moeten eenmaal sterven, maar we mogen leven. Ik hoop dat u in deze dagen dicht bij God zult leven. Nader tot U o God, nader tot U. AMEN
